

Onpa ollut oululaisillakin sellainen juhannuskesä, että monella on tullut mieleen lapsuusaika, jolloin päivä paistoi ja oli aina lämmin. Alkukesä toi mukanaan myös mieluisia aito-oululaisia lukuelämyksiä.

Messujen alla tupsahti postiluukusta jälleen kerran Yrittävä Oulu -niminen lehti (31.4.), joka moneltakin on voinut kesänalun rytminvaihdoksessa jäädä lukematta. Vasta juhannuksena minäkin sitä vilkaisin, jolloin huomasin houkuttelevan otsikon: **Tietoa Oulusta 1913.** — Siinä olikin sellaista tietoa, että sitä ei saa mistään, paitsi selailemalla jonkun tuonaikaisen oululaissanomalehden numeroita viikkotolkulla. Kenellä sellaiseen on aikaa.

Tuossa artikkelissa kerrotaan helsinkiläisen sanomalehden **Dagens Tidningin** 24.8.1913 ilmestyneestä saman päivän numeron B-painoksesta, joka käsitteli yksinomaan Oulua. Numeron sisällön on suomentanut ja referoinut kauppaneuvos Runar Sandelin, käynyt syntymässä Helsingissä, mutta niin oululainen kuin olla voi, lämpenee aina, kun Oulun menneisyydestä tai tulevaisuudesta tulee puhe. Sekä kauppaneuvos että Yrittävä Oulu ansaitsevat vilpittömän kiitoksen keksinnöstään. Vai oliko varsinainen hoksauttaja Max Montin, irtonumeron avojalkainen tallettaja!

1913, vuosi ennen ensimmäistä maailmansotaa... Yksi postijunayhteys Helsinkiin. Oulusta Kajaaniin pääsi rautateitse vain Riihimäen-Kouvolan kautta, jolloin oli yövyttävä joko Kouvolassa tai Mikkelissä. Kajaanista Ouluun sensijaan oli jo kesäisin mainio ja mainostettu maalauksellisen kaunislaiva-koskivene-laivamatka. Ja kai sieltä Kajaanista Ouluun pääsi hyvällä lykyllä tervaveneelläkin! Ylävirtaan pyrittäessä piti sensijaan Muhoksen-Vaalan välillä tyytyä kievarikytyihin. Se otti aikaa yön yli, minkä hyvin muistan kesältä 1922.

Paljon kiinnostavan joukossa kerrotaan mm. Oulun Osuuskaupan uhkarohkeana pidetystä alkutaipaleesta ja Paasivaaran (Oulun Kasvisvoitehdas) määrätietoisien rohkeasta synnyttämisestä ja alkumenestyksestä. 20-luvulta on jäänyt mieleeni, että Paasivaaran synnystä firma itse julkaisi pienen kuvitetun satukirjasen, joka kertoi neljän pienen neekeripojan joutumisesta tänne pohjanperille. Sankareiden nimet olivat Paa, Si, Vaa ja Ra.

Samanaikaisesti kuin edellisen osuin onnekseni lukemaan vanhan kollegani ja kunnioitetun esimieheni, kirjailija-toimittajaveteraani Viljo

Mäkipuron muistoja, jotka Kaleva julkaisi 17.6. Ville eli Puro tuli Oulun Kaikuun lopputyksystä 1934, minkä oikein hyvin muistan. Hän olikin jo vanha toimittaja — hm, täyttännyt jo 35! Hyvän lehtimiestävän mukaan hän otti uuden kotikaupunkinsa omakseen. On hauska lukea, että hän tunsi myös Oulun ottaneen hänet. Mäkipuron persoonalliset muistelmat ovat sellaisia, että niitä ei mistään historioista löydä, eikä muualtakaan. Toivottavasti Ville jatkaa!

Taiteilija Raimo Metsänheimo, Mettä-Raikka, jo kiitteli Mäkipuroa ja haastoi samalla huolehtimaan Oulun murteesta. Oikeaa asiaa. Oulun murteen varsinainen taitaja on pakostakin jo ikäihminen, jos ei sitten ole tiedemies, niin kuin apulaisprofessori Matti Pääkkönen, johon Mettä-Raikka vetoaa. Vähissä ovat kynälle taitavat. Eivät tunnu jaksavan naputella paremmin mainio kertoja Kempa-Jakke kuin Limppulahen Luusikaan, juuri 70 täyttännyt (onnea) Eino Kaijanen. Syys-talvesta kotimurteemme kirjoittajien joukko väheni lopullisesti yhdellä, kun Eino Lipponen, Erkkuli, yllättäen sai kutsun, juuri kun oli saanut kootuksi samaan pöytälaatikkoon Erkkulit eri lehdistä.

Tulkoon tässä mainituksi, kun ei siitä niin kovin paljon ole edes puhuttu, että Rauni Palamo, pienen ikänsä lukenut ja lausunut, on koonnut kolmen tunnin nauhat pelkästään valikoitua Oulun murretta alkaen isästään Matti Väänäsestä ja Lassi Pohjolasta äskemainittuihin, joukossa jopa joku uusikin (!) vanha ... kumman perään tuon huutomerkin nyt sitten panisi...!

Sekä Mäkipuro että Metsänheimo puhuvat Pauli Kaijases-ta Oulun Sibeliuksena, mutta jättävät kertomatta, mistä juuri tämä musiikkimies on saanut tämän komean lisänimen. Hyvät oululaiset, katsokaapa impressaarimme profiilia ja perttusmaista kalloa yleensäkin: sillä päällä voisi kyllä näytellä Sibeliusta vaikka Suomi-Filmissä!

Oletteko, oululaiset, huomanneet, että kun turistit tai muut vieraanne kysyvät tuoretta tietoa Oulusta, voitte kehottaa heitä kysymään kioskeista tai kaupungin matkailutoimistosta Hemmo Kuuranhallaan uusinta ilmaisjakelussa olevaa Tourist Guide'a, sanomalehden tyyppistä runsaasti asiaa sisältävää **Oulun opasta**, jossa useimmat asiat on esitetty useilla kielillä. Ajaa samaa asiaa kuin vuosia sitten vuodesta toiseen julkaistut em. Viljo Mäkipuron Oulu-kirjaset, nyt kai jo kirjajarvinaisuuk-sia.